

	MEMO
Datum	8 mei 2025
Onderwerp	ICB
Doel	richtinggevend
Opsteller	[] en []
Team	Cluster leefomgeving
Tijdindicatie	20 min

Inleiding

Naar aanleiding van de aankondiging tot fondsenwerving tot aankoop van een pand op het Bijdorpplein 41 eind maart 2024 zijn diverse raadsragen gesteld, sprekers geweest en er is volop media aandacht geweest. In april hebben gesprekken plaatsgevonden en is een voorbereidingsbesluit genomen. Op het moment van inwerkingtreding van dit voorbereidingsbesluit heeft de eerste controle in het pand plaatsgevonden. Sindsdien hebben we nog drie controles uitgevoerd. In de week van 21 mei zijn door ICB reclameborden aangebracht en heeft op vrijdag 25 april het eerste aantoonbare gebruik plaatsgevonden. Op 2 mei is ten slotte een controle uitgevoerd tijdens een door ICB aangekondigde Hadith-lezing. In deze memo zijn de handhavingsmogelijkheden en kanttekeningen daarbij uiteengezet en geven we advies over te nemen vervolgstappen.

Juridisch

Op vrijdag 18 april 2025 is het Voorbereidingsbesluit Bedrijfsactiviteiten Barendrecht bekend gemaakt en in werking getreden. Met dit voorbereidingsbesluit herstelt het college de omissie die is ontstaan in het omgevingsplan, waardoor elke activiteit in de categorie 1 tot en met 3 genoemd in de Staat van Bedrijfsactiviteiten werd toegestaan. In de voorbereidingsregels is nu opgenomen dat onder andere maatschappelijke functies en voorzieningen zoals onderwijs, religieuze instellingen en buurthuizen zijn uitgesloten. Hiermee wordt voorkomen dat er geen nieuwe activiteiten worden uitgevoerd die in strijd zijn met de nieuwe regels in het omgevingsplan.

Tijdslijn

Om te beoordelen of het ICB momenteel in strijd handelt met het voorbereidingsbesluit, is het van belang om te weten of zij zich kunnen beroepen op het overgangsrecht. Alvorens hier verder op in te gaan, is hieronder een tijdslijn uiteengezet.

- **Maart 2025*** – In de nieuwsbrief van ICB van 5 mei wordt aangegeven eind maart te zijn begonnen met enkele gebeden en hadithavonden.
- **Vrijdag 28 april 2025** - Voorbereidingsbesluit Bedrijfsactiviteiten Barendrecht bekendgemaakt en inwerking getreden.
- **Vrijdag 18 april 2025** – Controle: niemand aanwezig in pand. Geen signalen of aanwijzingen dat het ICB zich in het pand had gevestigd of dat er activiteiten plaatsvonden;
- **Woensdag 23 april 2025** – Controle: geconstateerd dat er naamaanduidingen (op de gevel en brievenbus) van het ICB waren aangebracht. Binnen zijn er geen activiteiten waargenomen;
- **Vrijdag 25 april 2025** – Controle: geconstateerd dat twee ruimtes waren ingericht als gebedsruimte. Niet vastgesteld dat er daadwerkelijk activiteiten plaatsvinden;
- **Vrijdag 2 mei 2025** – Controle: geconstateerd dat er activiteiten plaatsvinden en er (ongeveer 30) personen aanwezig waren. Er werd een lezing gegeven en door de vertegenwoordiger van ICB werd verklaard dat er regelmatig activiteiten plaatsvinden welke ook op de website te zien zijn.

Uit de tijdslijn blijkt dat de ICB in hun nieuwsbrief van 5 mei 2025 aangeeft eind maart al te zijn begonnen met enkele gebeden en hadithavonden in het pand aan het Bijdorpplein 41. Dit kunnen wij niet verifiëren. Op basis van onze beschikbare informatie (die door de

toezichthouders is vastgesteld) is de voorlopige conclusie dat het ICB vóór 18 april 2025 nog geen feitelijke activiteiten plaatsvonden.

Overgangsrecht

Uit jurisprudentie blijkt dat voor de beoordeling van het overgangsrecht bepalend is wanneer ingebruikname feitelijk is aangevangen. Daarbij geldt dat er sprake moet zijn daadwerkelijk verrichte activiteiten. Voorbereidende handelingen, zoals verbouwingen, worden niet als feitelijke ingebruikname beschouwd.¹

Volgens vast jurisprudentie rust de bewijslast bij degene die zich op het overgangsrecht beroept. Deze partij moet met feiten en omstandigheden aannemelijk maken dat het gebruik al vóór de nieuwe regels is aangevangen.² Indien de ICB het feitelijke gebruik van vóór 18 april 2025 aannemelijk kan maken, is er een grote kans dat zij een terecht beroep doen op het overgangsrecht.

Op basis van onze informatie (proces-verbaal van de controles) en jurisprudentie kan worden aangenomen dat de ICB momenteel in strijd handelt met het voorbereidingsbesluit, omdat de activiteiten pas ná de inwerkingtreding is begonnen. Op basis hiervan kan handhaving worden overwogen. Echter zijn er een aantal kanttekeningen die hierbij moeten worden betrokken:

1. Juridische onzekerheid

De jurisprudentie waarop deze conclusie is gebaseerd, dateert van vóór de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024. Onder de Omgevingswet kon geen jurisprudentie worden gevonden die de eerdere lijn bevestigt. De Omgevingswet brengt op veel vlakken veranderingen met zich mee, waaronder op het gebied van overgangsrecht. Juridische zekerheid in een handavingsproces is niet gegarandeerd. Als de ICB aannemelijk kan maken al vóór de inwerkingtreding te zijn gestart met activiteiten in het pand, is de kans groot dat een juridisch proces door de gemeente geen standhoudt.

2. Invloed juridisch proces op capaciteit

Handhaving kan leiden tot een langdurig juridisch traject van minimaal één tot misschien wel twee jaar. Daarbij is bekend dat de ICB zich juridisch laat bijstaan door meerdere gespecialiseerde advocaten en van mening is onder het overgangsrecht te vallen. De verwachting is dus ook dat zij tegen een handavingsbesluit in bezwaar en eventueel beroep gaan.³ Gezien de complexiteit en het nieuwe karakter van de wet- en regelgeving is het niet met zekerheid te zeggen dat een juridische procedure in het voordeel van de gemeente zal uitpakken. Een handavingstraject vraagt bovendien veel tijd en capaciteit, wat ten koste gaat van andere handavingsdossiers en het projectmatig handhaven. Als voorbeeld geldt het dossier Voordijk 276, waaraan momenteel de helft van de juridisch capaciteit binnen de afdeling VTH van Kwaliteit Leefomgeving wordt besteed. Als tegenhanger voor prioriteren ten koste van het projectmatig handhaven bevelen wij aan om een budget van € 25.000,- beschikbaar te stellen voor juridische ondersteuning.

¹ Onder meer: ECLI: NL:RVS:2018:4173

² Onder meer: ECLI:NL:RVS:2014:3550

³ Dit blijkt uit de nieuwsbrief van de ICB van 5 mei 2025

Advies

Geadviseerd wordt zorgvuldig af te wegen of een handhavingstraject op dit moment wenselijk is en het einddoel te bepalen. Hoewel er momenteel juridische grondslag voor handhaving lijkt, is inzetten op een vrijwillige verplaatsing van het ICB naar een geschikte locatie in deze fase mogelijk effectiever en minder belastend voor zowel de gemeente als overige de betrokkenen. Het direct starten van een handhavingstraject kan de mogelijk bereidheid van het ICB om te verhuizen tegenwerken.

Op 12 mei voeren wij ambtelijke een tweede gesprek met ICB en kunnen wij peilen of zij openstaan voor het werven van een andere, geschiktere, locatie. De verwachting is dat er in de nabije toekomst diverse locaties beschikbaar komen met de juiste bestemming door ontkerkelijking. Dit wordt momenteel uitgezocht. Deze locaties zijn qua indeling en locatie geschikter voor de beoogde activiteit en zijn betaalbaar door het beperkte gebruiksrecht (alleen maatschappelijke activiteiten met een religieuze grondslag). Uiteraard zijn we bij deze optie wel afhankelijk van de eigenaren en gebruikers van deze locaties.

Daarnaast adviseren wij om voorafgaand aan het opleggen van een last ICB te verzoeken op minnelijke wijze aan te tonen dat er sprake is van overgangsrecht en bij voldoende overlegd bewijs af te zien van handhaving. Mochten beide handreikingen geen resultaat opleveren, kan handhaving op een later moment alsnog worden opgestart.

Toelichting grondslagen

In dit document kunt u secties vinden die onleesbaar zijn gemaakt. Deze informatie is achterwege gelaten op basis van de Wet open overheid (Woo). De letter die hierbij is vermeld correspondeert met de bijbehorende grondslag in onderstaand overzicht.

J Art. 5.1 lid 2 sub e

Het belang van de openbaarmaking van deze informatie weegt niet op tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen